2879

Mappe 4
Ekspl. 22
Årg. 1942
O.V.

F R I F A G B E V E G E L S E

NR. 22 2. årgang 6. juni 1942

KAMERAT!

Lærernes seige motstand har foreløpig satt en stopper for en hodekulls gjennomføring av quislings plan om en nyorganisering av alle yrker, som igjen skulle munne ut i "valg" til et riksting. Rikstinget skulle erstatte vårt Storting, og gi quisling et slags grunnlag å bygge sin makt på. Det er trolig som det har vært sagt at denne nyorganisering med riksting på toppen er en hovedbetingelse for at quisling forsatt skal ha tyskernes støtte. Det har under arbeidet med nyorganisering av yrkene ikke hatt noen betydning om quisling herved kunne skaffe seg noen reel tilslutning. Bare han formelt kunne klare å få den ytre organisasjonsbygningen i orden med sine egne oppnevnte ledere, ville hensikten fra hans side være nådd foreløpig.

Lærernes motstand og motstanden fra en rekke andre yrker, og den bestemte og faste holdning fra arbeidernes side, har som nevnt foreløpig satt en stopper for gjennomføringen av dette. Vi vet at omorganiseringen av Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen til et arbeidssamband var fastsatt til 1. mai. Universitetets Aula var allerede leiet til et stort festmøte, hvor quisling selv skulle hæiden ære å proklamere arbeidssambandet. Noen få dager forut ble det hele avlyst. Det betydde ikke noen endelig oppgivelse av planene, men bare en utsettelse. Tyskerne har gitt beskjed om at konflikten med lærerne og de andre sambandene som er offentlig gjort kjent, først må ordnes. NS raser verre enn noensinne mot lærerne som stenger dem veien for gjennomføringen av den samlede plan for nyorganiseringen. Det vitner bl.a. den høyst eiendommelige opptreden på Stabekk kom. høyere almenskole om, som vi nevnte i forrige nummer. Vi nevnte også at lærerne har valgt den eneste riktige linje som nå følges: Vi nekter ikke å utføre vårt daglige arbeid, men vi nekter å bli med i eller medvirke til den nyordningen som har til hensikt å gi landsforrederen quisling noe som helst grunnlag å stå på. Han skal fortsatt få støtte seg til sin egen forrederklikk og de tyske bajonetter. Noen annen støtte skal han ikke få.

Men nå skal vi være klar over at NS arbeider iherdig innen alle yrker for å forberede det neste framstøt. De er klar over at overfor arbeiderne nytter det ikke uten videre å påby medlemsskap i arbeidssambandet. De forbereder nå å ta dette spørsmål med list og lempe. Sammenslutningen av en rekke forbund er et ledd i dette arbeid. Vi har ikke kunnet hindre et alminnelig påbud om sammenslutning av en del forbund, så meget mer som det ikke har foregått noen reel sammenslutning. De sammensluttede forbund har fått én komis.k leder, mot tidligere én for hvert forbund. De enkelte forbundsapparater virker ellers som tidligere. Nå arbeides det imidlertid med å få gjort denne sammenslutningen reel.

Som et ledd i dette har det første forbundsrådsmøte vært samlet i Norsk forbund for bygningsindustrien og representantskapsmøte vært holdt i Norsk Jern- og Metall. I det første møte ble det gitt en redegjørelse for sammenslutningsplanene for forbundene. I det annet møte ble det oppnevnt en lovkomite på 9 medlemmer som skal utarbeide forslag til lover for Norsk forbund for Jern- og Metallindustrien med et arbeidsutvalg på 3 medlemmer. Komiteen skal utarbeide forslag til lover som de ikke har noen endelig innflytelse på.

Det er ingen tvil om at løsningen av dette spørsmålet er av grunnleggende betydning for det videre arbeid med arbeidssambandet. Arbeidernes stilling til dette er klar: Motstand mot enhver form for Arbeidssamband. Tillitsmennenes stilling må derfor være gitt. Så lenge en ikke har noen reel innflytelse, vil alt hva en gjør bare tjene NS.

NORSK FORBUND FOR OFFENTLIGE YRKER
hadde innkalt en rekke styrer til møte den 22. mai i Folkets Hus store sal. Dagen forut ble møtet avlyst, da arrangørene hadde fått nyss om at det ikke ville komme noen folk på møtet. Møtet var et ledd i nyordningsplanene, og dette ønsket tillitsmennene ikke å ha noen befatning med. Nå har imidlertid den komis.ke Meyer oppnevnt et rådgivende (!) utvalg for å förberede den endelige sammenslutningen.

- V -

DEPARTEMENTETS TILBAKETOG I LÆRERSTRIDEN.
og nasistenes redsel for at folk skal bli klar over at lærerne ikke har veket en tomme fra sitt standpunkt og nekter enhver befatning med Lærersambandet, kommer tydlig fram i følgende rundskriv fra Orvar Sæther: "Norges Lærersambands tillitsmenn må iakta følgende: 1. For å unngå misforståelse må enhver diskusjon om erklæring eller ikke erklæring unngåes. Det skal ikke fordres noen underskrift. 2. Fylkesledere skal ikke gripe inn noe sted. Det er departementets tillitsmenn som har avgjørelsen ved åpning eller lukking av skolene. 3. Pass derimot godt på hvem som er trådtrekkere og skriv dem opp. Rapporter inn både dem og de som ikke begynner på skolen. 4. Hold god forbinnelse med landsledelsen, og ikke foreta Dem noe ekstraordinært uten å spørre. 5. Sett opp en list over dem som De mener for alltid bør fjernes fra sin stilling.

- V -

DEN FØRSTE LÆRER
er nå falt på ærens mark. Det er Olav Hole fra Tjølling i Vestfold som døde på Kirkenes den 6.mai. Hole var blandt de 500 lærere som ble sendt nordover med D/S Skjerstad under fryktelige forhold.

- V -

HITLER FRATOK DE TYSKE ARBEIDERE FERIEN
i sin siste tale. Han gjorde merksam på at han ikke hadde hatt ferie siden krigen begynte og hans soldater kunne heller ikke regne med ferie. Derfor var det utelukket at de tyske arbeidere kunne få noen ferie. Det er interessant å se at samtidig har den engelske regjering påbudt at de engelske arbeidere skal ha ferie i år.

- V -

DEN SVENSKE LANDSORGANISASJONS
organ Fackföreningsrørelsen skriver om henrettelsen av de 18 gidsler: Men det norske folket säger inte: 18 oskyldiga av de våra ha dødast som vädergällning för 2 gestapomäns liv! Det skal betalas med at vi ta livet av 162 av motsidans folk. Enligt forljudande har de istedet föresatt sig att ett detaljprogram i 3 punkter skall vara klart att genomföras på befrielsens dag. De tyske soldaterna som kommit til Norge på grunn av krigens lag skola sändas hem okränkta. Den politiska polisen skall dømas efter norsk rett - men straffet för varje medverkan till tortyr är avlivning utan tortyr. Och NS-foket skall rannsakas och dømas som landsförrädera i krigstid.

- V -

EN REKKE NORSKE FANGER I TYSKLAND
som har sittet i konsentrasjonsleir der er nå sendt videre til Polen. Hvor fangene nå er, vet en ikke nøyaktig, men det forlyder at de er satt inn som arbeidssoldater på samme måte som "kommunister og jøder". En svensk avis skriver: Foruten rektor Seip, Einar Gerhardsen, og Arnulf Øverland og Rolf Hofmo vet en at også lektor August Lange - en sønn av Nobellpristageren dr. Christian Lange - befinner seg blandt de deporterte. Avisen kan også meddele at formannen i Steinindustriarbeiderforbundet, Henry Hansen, er blandt disse fanger.

- V -

I SIN 1.MAI TALE
som var rettet til Sverige, sier Olav Hindal bl.a.: Det å vinne freden, er kanskje et større problem enn å vinne krigen. I dette arbeidet for å vinne freden verden over vil selvfølgelig arbeidernes organisasjoner ha et avgjørende ord. De svenske arbeidere er stolte av sine organisasjoner,

ikke bare være gallionsfigurer som en viser hen til. En må ha rett til å kreve at de skal ha et ord med i laget i den verdensomfattende kamp som idag pågår. Representantene fra arbeiderorganisasjonenes råd og deres syn. - ikke bare fagdiplomater og politikere alene - må veie tungt i skålen når fredsbetingelsene skal avgjøres.
Det nordiske samarbeidet eller rettere sagt det skandinaviske samarbeidet er av gammel dato. Det er holdt mange vakre taler om det slekskap som er til stede både kulturelt og sosialt mellom svensker og nordmenn. Til det er bare å si idag: Det er i nøden en lærer sine venner å kjenne.

- V -

HITLERS SISTE TALE
har, etter hva det erfares fra sikker kilde, gjort et pinlig inntrykk hos det tyske folk. Hans raserianfall mot hjemmefronten og den stadig tiltagende krigstrettheit hos de tyske soldater har skapt sterk misstemning. Dette er da også fremstående menn i Tyskland klar over. I en pressemotagelse etter talen, hvor førerens tale ble kommentert, ble det fra den mann som hadde fått det ærefulle, men så pinlige verv, forklart at Hitler nettopp hadde kommet tilbake fra Østfromtem og hadde der sett en elendighet som sammenlignet med hjemmefronten, var et rent helvede. Dette hadde gjort et så sterkt inntrykk på ham at han måtte få raserianfall og skjelle hjemmefronten ut for dens unnfallenshet. Altså det rene forsvar for der Führer som jo med den ufeilbarhet han har, skulle synes unødvendig. Videre blir det fra samme kilde meddelt at de engelske bomberaider over tyske byer er i ferd med å slå alvorlige sprekker i den tyske hjemmefronten.

- V -

FRA FINNLAND KOMMER DET NA MELDINGER,
gjennom finske arbeidere som er i Sverige på ferie, om at fler og fler av de finske soldater blir sendt hjem fra fronten. Således er det flere bedrifter i Helsingfors hvor de fleste menn nå er kommet tilbake, og er trått inn i sitt arbeid igjen. Finnene, som selv er meget lite orientert, mener at det nå litt etter litt vil bli sendt hjem fra fronten alle de som kan sendes utenom det nødvendige grensevaktmannskap, og at det blir tyskerne som heretter skal føre krigen på nordfronten så lenge den varer. Matsituasjonen i Finnland er nå så dårlig som den kan bli. Det meddeles at det ikke har vært poteter å få i de siste 6 måneder. Smør og margarin er helt ute av handelen. Fiskefordelingen har vært 250 gr pr. person pr.uke når det har vært fisk å få. De finske arbeidere forteller selv at maten i vinter har bestått for det vesentlige av frosset kålrot duppet i salt.

- V -

NORGESSTEMNINGEN
gir seg mer og mer tydelig til kjenne både i svensk presse og innen det svenske folk. De fleste antinasistiske aviser har daglig artikler om forholdene i Norge hvor de tar klar stilling til styresettet, overgrepene og terroren. Mordet på de 18 nordmenn 30. april var gjenstand for forferdelse og fordømmelse både i skrift og tale. Alle aviser, unntatt de rent nasistiske, kommenterte de såkalte bødsdommer, og slo fast at dette her ikke var spørsmål om en krigshandling, men mord på uskyldige unge mennesker. Social-Demokraten skriver bl.a. Dette er icke krig. Det er bøddelgjärning. Ingen diplomatisk omskrivning skall dølja avskyen för ett skräkvälde som tydeligen holder på att löpa linen ut.
Tidsskriftet "NU" sier i sine kommentarer til dette at Social-Demokraten har gitt uttrykk for svensk reaksjon overfor tyskernes framferd i Norge. Forhenværende utenriksminister Sandler ba i sin 1. mai tale i Gävle om 2 minutters tystnad til ære for de myrdede.

- V -

TIL TROSS FOR DEN STORE PRODUKSJON
av syntetisk gummi - buna - er gummimangelen i Stor-Tyskland allerede akutt. Det synes som om det trenges en viss innblandingsprosent av naturgummi i bilringer av buna for at de ikke skal sprekke. Bunaen er mer motstandsdyktig mot oljer og syrer enn naturgummi, og dens slitestyrke oppgis å være større, men den har ikke naturgummiens elastisitet. De ringer som

ble laget av buna på Askim Gummivarefabrikk, hadde således en levetid på omlag en tredjepart av de ringer som fabrikken tidligere hadde fremstilt.

- V -

HELLER IKKE FORSYNINGENE AV BRENDSELSOLJE

vil strekke til for en aktiv og langvarig krigføring. Når oljemangelen ikke alt har forårsaket en avslapping i aksemaktenes krigføring, er årsaken utvilsomt den at Tyskland i 1940 og 1941 kom over store oljeforråd i de okkuperte land. Ved alliansen med Romania fikk Tyskerne i 1940 et oljetilskudd på 3.2 mill.tonn. Romanias produksjon i 1940 er oppgitt til 3.2 mill. tonn, en sterk tilbakegang sammenlignet med 8.5 mill. tonn noen år tidligere. En vesentlig årsak skal være mangelen på boreutstyr, utstyr som tidligere ble innført fra U.S.A. I det Stor-tyske maktområde for øvrig produseres det bare om lag 1.6 mill. tonnråolje. Tyskland er derfor helt avhengig av sin syntetiske produksjon. Denne beløp seg i 1937 til 950.000 tonn, og i 1938 til om lag 2 mill. tonn. Ved utvinning av olje av brunkull går det om lag 3 tonn brunkull for å få en tonn olje. Selv om Tyskland til tross for de alliertes systematiske bombing av oljeutvinningsanleggene skulle ha maktet å øke den syntetiske produksjon til det tredobbelte, altså 6 mill. tonn, vil en i alt ikke ha mer enn 12.8 mill. tonn til rådighet. Om en går ut fra at sivilforbruket i det tyske maktområdet er gått med til en fjerdepart av fredsforbruket som var om lag 20 mill. tonn, kommer en til at Tyskland og dets europeiske allierte har om lag 7.8 mill. tonn olje til rådighet for den aktive krigføring. De stadig skjerpede restriksjoner på oljeforbruket i de okkuperte land, tyder på at oljemangelen gjør seg mer og mer gjeldende. Særlig vanskelig synes det å være med solarolje og smøreolje.

- V -

UNDER FELTTOGET MOT FRANKRIKE

har militære autoriteter anslått den tyske armes oljeforbruk til omlag 1.5 mill. tonn pr. måned. Etter det skulle de 7.8 mill. tonn pr. år som er det kvantum en har grunn til å tro står til Stor-Tysklands rådighet for aktiv krigføring, bare tillate en tilsvarende intensitet i krigføringen som den mot Frankrike i ca. 5 av årets 12 måneder. Det må ansees som sannsynlig at den vesentlige årsak til at offensiven mot Leningrad og Moskva mislykkedes, var at oljetilførslene sviktet. Ikke bare var forbinnelseslinjene blitt for lange, men det kvantum olje som står til hærens rådighet, var etter hvert blitt for lite til å tillate full utnytting av det motoriserte våpen. Inntil felttoget mot Sovjetunionen hadde det lyktes tyskerne å føre intense,men korte felttog, og i de lange mellomrommene mellom hvert felttog, haddelandet anledning til å fornye sine oljelagre. Flykrigen, bombingen av England, har neppe kostet Tyskland mer enn en fjerdepart av den oljeproduksjon som stod til rådighet for aktiv krigføring. Nå må en imidlertid anta at krigen i Russland sammen med felttoget i Libya koster Tyskland omlag 1/2 mill. tonn olje i måneden. Det er derfor grunn til å tro at Tyskland ikke lenger nevneverdig er i stan til å øke sine oljeforråd. Oprretter de allierte enda en front til, eksempelvis i nord eller vest, kan derfor Tyskland bli tvunget til enda større passivitet på Østfronten. Det må ansees for utelukket at Tyskland kan makte å føre langvarig krig på 3 fronter uten at dets krigføring vesentlig svekkes som følge av oljemangel.

- V -

I HELLAS

er det forferdelige tilstande. Okkupasjonsmaktene har skapt fullstendig kaos i landet. Det er en skrikende matnød og en omfattende sabotasje fra sivilfolket, slik at tyskerne har overveiet å stoppe alle tilførsler som de selvsagt har latt grekerne få av sitt berømte "storsinn".til de "arbeidsskyr elementer", som tyskerne kaller dem. Dansk Politikken melder "Fra kompetent gresk hold blir det dementert at det skal være 2.000 dødsfall daglig på grunn av hungersnød. Det er "bare" 180 til 200 daglig". - I mars meldte den engelske avisen Daily Telegraph at det under okkupasjonen var henrettet eller sultet ihjel 150 - 200.000 grekere.

- V -

TYSK LANDBRUK I UKRAINA.
Da russerne trakk seg tilbake fra Ukraina siste høst, tok de med seg alle de landbruksmaskiner de klarte, og resten ble ødelagt. I tysk propaganda i vinter, ble disse maskinene erstattet av de utmerkede tyske, og våronna skulle derfor gå for fulle krefter til beste for det stor-tyske rike i 1942 Senere på våren meddeltes offisielt i Deutsche Ukraina Zeitung at vårarbeidet vesentlig må drives med håndkraft på grunn av maskin- og bensinmangel Det kan bli en mager høst.

- V -

FØLGENDE TELEGRAM
kom til skaperen av Mai-Haugen på hans 80-årsdag, altså til Anders Sandvig, fra Macody Lund:
"Din Nasjonale Samling vil hvile trykt på haugen,
når den andre er røket ynkelig på reuen." -
Det er bekreftet at telegrammet er kommet fram.

- V -

ARBEIDERNES REPRESENTANT
i produksjonsrådet, Robert Watt, som er en gammel tillitsmann i American Federation of Labour, uttalte som arbeidernes meninger følgende: "De amerikanske arbeideres stilling er denne: Hver enneste fagforening har besluttet ikke å streike av noen årsak, og løftet er holdt i nesten 100 %. I 1941 i tiden januar til 15. mars var tapet i arbeidstid på grunn av streiker 1½ timer pr. mann og arbeidsår. I det samme tidsrom i år er tapet 16 min. pr. mann.

- V -

DEN RUSSISKE AVIS
Isvestia forteller i en artikkel at en del soldater fra den norske Legion har gått over til russerne på østfronten. Under forhørene fortalte soldatene at de haddemeldt seg til legionen med det mål for øye ved første anledning å stikke over til de alliierte.

- V -

I FLUKT MEDDEN SAMMENSLUTNINGEN
som har funnetsted av en rekke forbund, arbeides det nå også for sammenslutning av en rekke fagforeninger. Det er som vi har påpekt i vår innledningsartikkel en fortsettelse i nyorganiseringen etter nasistiskmønster. Ved den sterkere sentralisering skal det vinnesstørre innflytelse og kontroll. Arbeiderne vil ikke finne seg i noen kontroll fra nasipampenes side. En fagforening som er fratatt sin selvbestemmelsesrett, er ikke lenger noen fagforening. Arbeiderne tvinges til å betale sin kontingent, hvis ikke skal nasipampene sende over til Gestapo en liste over de motvillige. Ved siden av denne angiversvirksomhet, har nasipampene som sin hovedoppgave å holde arbeidernes lønninger nede på sultegrensen.
Arbeiderne og deres tillitsmenn vil ikke ha noen befatning med de planer som søkes gjennomført. Vi har hele tiden holdt fast ved ånden i vår fagbevegelse som alene kan nyreise en

F R I F A G B E V E G E L S E